

Kapitel IV

Udvalgets Betænkning vedrørende Huslejeregulering m. v.

Den Oversigt over det europæiske Boligspørgsmaal efter Krigen, som det internationale Arbejdsbureau i Genève har udgivet i 1924, viser, at Boligspørgsmaalet i saa godt som alle europæiske Lande har skiftet Karakter. Forinden Verdenskrigen gik det offentlige Indsats i Boligspørgsmaalet ud paa at forbedre Boligstandarden for de ubemidlede Samfundsklasser ved at tage Initiativet til Nedrivning af usunde Beboelsesbygninger, ved at yde finansiel Støtte til nye Smaabygninger, navnlig Egne-Hjem i Havebyer, og i det hele ved at søge de hygiejniske Krav gennemførte i Boligernes Indretning, som Udviklingen efterhaanden krævede. Under Verdenskrigen og i den forløbne Tid efter Krigens Afslutning er Boligspørgsmaalet overalt blevet et andet; det har antaget Form af et akut Spørgsmaal om Afhjælpning af Boligmangel. Dette Spørgsmaal har været meget vanskeligere at løse, end man oprindeligt har troet, og det har trængt de tidligere Boligspørgsmaal i Baggrunden, idet man for at skaffe Folk Tag over Hovedet har maattet give Afkald paa den Forbedring af Boligstandarden, som man oprindeligt tilsigtede, og undertiden har maattet finde sig i ikke at kunne opretholde de Resultater, som man var naaet til paa dette Omraade. Det foran omtalte Værk, hvis Indhold findes nærmere refereret i Bilag 1, viser allerede ved sit Omfang (484 Sider), hvorledes Boligspørgsmaalet har optaget Sindene i de forskellige Lande, og det viser tillige, at Spørgsmaalet endnu kun er løst i de færreste Lande, men at man overalt indser, at der maa gøres Anstrengelser for at faa en betryggende Løsning hidført.

Her i Landet undervurderede man ogsaa i Begyndelsen Spørgsmaalet om Afhjælpning af Boligmanglen. Efter den voldsomme Byggevirksomhed indtil 1908 var man vant til et Overtal af ledige Lejligheder; da Byggevirksomheden standsede, levede man indtil videre af at bruge af den overflødige Reserve af ledige Lejligheder — fra April 1907 til April 1915 sank Antallet af ledige Lejligheder i København — Frederiksberg fra 11 000 til 2 000 —, og da Byggevirksomheden var ved at komme i Gang igen, kom Krigen, der vanskeliggjorde Byggeriet og stærkt hæmmede Udvandringen. Antallet af ledige Lejligheder sank da for København—Frederiksberg til 413 pr. April 1916, et ganske utilstrækkeligt Antal i Forhold til disse Kommuner daværende ca. 170 000 Lejligheder, og samtidig viste sig i Boligstatistikken Begrebet »Husvilde Familier«, der siden har spillet en saa stor Rolle, ogsaa her i Landet. I Loven af 30. Oktober 1916, ifølge hvilken den første Boligkommission nedsattes, paalagdes det imidlertid Kommissionen »inden Udgangen af Aaret 1916« at afgive Betænkning om de Foranstaltninger, der skønnedes paakrævede »under Hensyn til de øjeblikkelige overordentlige Forhold«, hvorefter Kommissionen skulde tage fat paa den anden Del af Opgaven, Forbedring af Boligforholdene med en videre Udvikling for Øje. Denne Kommission naaede — ligesaa lidt som de senere Kommissioner — i det væsentlige ikke længere end til Behandling af det akutte Boligproblem, d. v. s. Boligmanglens Afhjælpning, og ej heller dette Problem har Forholdene tilladt at løse, men man har hjulpet sig ved fra Aar til Aar at raade Bod paa Ondet.

Nærværende Udvalg underkender paa ingen Maade de Anstrengelser, som fra det Offentliges Side siden 1916 er gjort til Boligmanglens Afhjælpning; de Veje, ad hvilke man er gaaet, har ogsaa efter Udvalgets Mening, i Hovedsagen været de eneste mulige, og de Foranstaltninger, der er truffet, har bidraget i høj Grad til Lindring af Bolignøden. Men det kan formentlig ikke bestrides, at der stadig er Boligmangel i adskillige Kommuner.